

KEFAHAMAN AKIDAH DI KALANGAN SAUDARA
BARU : SUATU KAJIAN DI KUALA LUMPUR

YUSRI BIN ABU

JABATAN AKIDAH DAN PEMIKIRAN ISLAM
BAHAGIAN PENGAJIAN USULUDDIN
AKADEMI PENGAJIAN ISLAM
UNIVERSITI MALAYA
KUALA LUMPUR
2004

Perpustakaan Universiti Malaya

A511655800

KEFAHAMAN AKIDAH DI KALANGAN SAUDARA
BARU : SUATU KAJIAN DI KUALA LUMPUR

YUSRI BIN ABU

DISERTASI INI DIKEMUKAKAN UNTUK
MEMENUHI KEPERLUAN BAGI IJAZAH SARJANA
USULUDDIN BAHAGIAN II
(SECARA BERKURSUS DAN DISERTASI)

JABATAN AKIDAH DAN PEMIKIRAN ISLAM
BAHAGIAN PENGAJIAN USULUDDIN
AKADEMI PENGAJIAN ISLAM
UNIVERSITI MALAYA
KUALA LUMPUR
2004

ABSTRAK

YUSRI BIN ABU : KEFAHAMAN AKIDAH DI KALANGAN SAUDARA BARU: SUATU KAJIAN DI KUALA LUMPUR. Disertasi Jabatan Akidah dan Pemikiran Islam, Universiti Malaya, Kuala Lumpur, 2004.

Akidah merupakan asas utama di dalam kehidupan muslim dan wajib diyakini oleh seseorang yang mengaku beriman kepada Allah S.W.T. Justeru kefahaman terhadap akidah merupakan perkara yang penting kepada seluruh umat Islam umumnya dan kepada saudara-saudara baru yang memeluk Islam khususnya agar pegangan mereka terhadap Islam menjadi lebih mantap dan kukuh. Kefahaman ini juga akan dapat menghindari saudara baru daripada kembali kepada agama asal mereka (murtad) kerana kebanyakan mereka yang memeluk Islam adalah terdiri daripada pelbagai latar belakang pendidikan yang berbeza. Oleh yang demikian disertasi ini bertujuan untuk mengkaji sejauh manakah kefahaman saudara baru yang memeluk Islam terhadap akidah.

Kajian ini merangkumi tahap kefahaman saudara baru terhadap perkara-perkara asas dan seterusnya yang lebih mendalam mengenai akidah. Kajian ini juga menyentuh perkara-perkara yang berhubung kait dengan kefahaman saudara baru terhadap akidah seperti sebab-sebab mengapakah mereka tidak mampu untuk memahami sesuatu perkara, proses pembelajaran dan pengajaran, halangan-halangan di dalam menuntut ilmu dan sebagainya.

Disertasi ini mengandungi lima bab. Bab pertama merupakan latar belakang masalah kepada kajian dan bab kedua merupakan prinsip-prinsip akidah dalam Islam. Bab ketiga adalah berkisar tentang pengajian akidah di kalangan saudara baru yang mengandungi institusi yang berkaitan dengan saudara baru dan perkara-perkara yang berkaitan dengan pembelajaran mereka. Bab empat merupakan hasil kepada kajian dan bab kelima pula adalah kesimpulan serta saranan yang diberikan kepada pihak-pihak yang terbabit dengan permasalahan ini.

Untuk mendapatkan maklumat dan data yang diperlukan, penulis telah menggunakan dua metod kajian iaitu metod pengumpulan data dan metod analisis data. Melalui metod pengumpulan data, semua maklumat yang berkaitan dengan subjek kajian dikumpul menerusi beberapa sumber seperti buku-buku rujukan, borang soal selidik, temuramah, dan risalah yang dikeluarkan oleh agensi-agensi saudara baru. Seterusnya maklumat yang dikumpul dianalisis untuk mencari kesimpulan.

Hasil daripada kajian ini didapati:

1. Badan-badan dakwah memainkan peranan yang penting di dalam menyampaikan pengajaran akidah kepada saudara-saudara baru. Pelbagai pendekatan pengajaran telah dilaksanakan oleh mereka seperti tumpuan individu, kuliah secara umum, kumpulan perbincangan dan pengajaran menggunakan bahasa ibunda saudara baru.

2. 80.74% daripada saudara baru mengetahui prinsip-prinsip asas akidah. Ini menunjukkan bahawa tidak semua saudara baru memahami prinsip-prinsip asas mengenai akidah tersebut yang sepatutnya difahami oleh semua umat Islam.
3. Sebahagian sahaja daripada saudara baru (di antara 44.44 % hingga 61.48 %) mengetahui perkara-perkara yang lebih khusus mengenai akidah seperti mukjizat, alam *barzakh*, padang Mahsyar dan *sirāt al-mustaqim*.

ABSTRACT

YUSRI BIN ABU : UNDERSTANDING OF THEOLOGY AMONG CONVERTS :
A STUDY IN KUALA LUMPUR. Dissertation Submitted to The Department of
Akidah and Islamic Thought, Academy of Islamic Studies, University of Malaya,
Kuala Lumpur, 2004.

As an individual who proclaims faith in Allah S.W.T., theology forms the principal foundation which must be entrenched in the life of a Muslim. Hence the understanding of theology is important to all Muslims in general and to converts who have just embraced Islam so that they have a strong grasp on Islam. This understanding will also prevent new converts from returning to their previous faith. Since the converts have different educational backgrounds, the objective of this dissertation is to study the extent of their comprehension of theology.

This study incorporates the level of comprehension of converts with regards to the basic elements of theology and also to its more detailed elements. This study also touches on matters related to the converts' understanding of theology such as why they cannot understand certain matters, the teaching and learning processes, the obstacles in learning and so on. This dissertation comprises five chapters. The first deals with the background of the problem being studied and the second discusses the theoretical basis of the study which is the principles of theology in Islam. The third chapter revolves around the study of theology among converts,

relevant institutions and matters relating to their learning. The fourth chapter reveals the findings of the study and the fifth presents the conclusions and suggestions given by the various parties involved in the problem being researched.

In gaining the data and facts, the writer exercised two research methods which are data collection and data analysis. Throughout the data collection method, all the data regarding the research subjects are gathered from a number of resources such as interviews, books, questionnaires, and periodicals published by convert-related agencies. Following that, the data collected are analysed to find the conclusion.

The research finding are:

1. Local Islamic missionary agencies play a very important role in the teaching of theology to converts. They practice various teaching approaches such as personal attention, mass lectures, group discussion and instruction in the converts' native language.
2. 80.74 percent of the converts have the knowledge of the basic principles of theology. This indicates that not all converts understand the basic principles of theology which all muslim should.

3. A smaller number of converts (between 44.44 to 61.48 percent) demonstrate their knowledge on more specific matters of theology such as *mu'jizat*, *barzakh*, *Mahsyar* and *sirāt al-mustaqim*.

PENGHARGAAN

الحمد لله رب العالمين، والصلاة والسلام على أشرف الأنبياء والمرسلين وعلى آله وصحبه أجمعين

Terima kasih diucapkan kepada bonda, ayahanda, isteri serta seluruh ahli keluarga tercinta di atas dorongan dan sokongan yang tidak berbelah-bagi kepada penulis untuk menyiapkan disertasi ini.

Ucapan penghargaan ditujukan kepada Dr. Mohd Fauzi Hamat di atas tunjuk ajar, sokongan dan teguran yang membina yang akhirnya membolehkan penulis menyempurnakan disertasi ini. Penghargaan ini juga disampaikan kepada bekas penyelia penulis, Profesor Madya Dr. Johari bin Mat di atas tunjuk ajar dan panduan yang diberikan kepada penulis untuk menyiapkan disertasi ini pada peringkat awal.

Penulis juga merakamkan ucapan terima kasih kepada Ustaz Yusuf bin Mamat serta seluruh kakitangan Unit Saudara Kita, JAWI yang banyak membantu penulis untuk menyiapkan tugas ini. Demikian juga penghargaan kepada En. Abdullah Sani serta kakitangan PERKIM Kuala Lumpur, En. Azizuddin bin Ahmad, En. Zulfikry Omar serta seluruh kakitangan Islamic Outreach ABIM yang memberikan sokongan dan maklumat kepada penulis untuk menjalankan kajian ini.

Ucapan terima kasih juga penulis ajukan kepada rakan-rakan setugas terutamanya tenaga pengajar di Unit Pendidikan Islam MRSM Beseri di atas segala dorongan, bantuan dan kerjasama yang diberikan. Semoga Allah S.W.T. membalas segala jasa yang kalian berikan.

Yang benar,

Yusri bin Abu
Jabatan Akidah dan Pemikiran Islam,
Akademi Pengajian Islam,
Universiti Malaya, Kuala Lumpur.

TRANSLITERASI

Di dalam mengeja perkataan-perkataan Arab di dalam ejaan rumi, transliterasi berikut yang berdasarkan Buku Panduan Penulisan Tesis / Disertasi Ijazah Tinggi Akademi Pengajian Islam, Universiti Malaya telah digunakan iaitu:

1. Konsonan

Huruf Arab	Nama dan Transkripsi	Huruf Arab	Nama dan Transkripsi	Huruf Arab	Nama dan Transkripsi
ا	a	ز	z	ق	q
ب	b	س	s	ك	k
ت	t	ش	sy	ل	l
ث	th	ص	ṣ	م	m
ج	j	ض	ḍ	ن	n
ح	ḥ	ط	ṭ	و	w
خ	kh	ظ	ẓ	ه	h
د	d	ع	‘	ء	‘
ذ	dh	غ	gh	ي	y
ر	r	ف	f	ة	h

2. Vokal

Pendek		Panjang		Diftong	
—	a	آ	ā	أَو	aw
—	i	و	ū	أَي	ay
—	u	ي	i	يَي	iy/i
				وَو	uww

SENARAI KEPENDEKAN

&	: dan
a.s	: <i>‘Alayh al-salām</i>
ABIM	: Angkatan Belia Islam Malaysia
AIUM	: Akademi Islam Universiti Malaya
b.	: bin
bil.	: bilangan
c.	: cetakan
DBP	: Dewan Bahasa dan Pustaka
Dr.	: Doktor
ed.	: editor
et.al	: Pengarang melebihi tiga orang
H.	: Tahun Hijrah
hal.	: halaman
http	: <i>hypertext transfer protocol</i>
ibid	: dari bahasa Latin <i>ibidem</i> , tajuk buku dan halaman yang sama dengan rujukan sebelumnya
IDIP	: Institut Dakwah Islamiyyah PERKIM
IOA	: Islamic Outreach ABIM
JAKIM	: Jabatan Kemajuan Islam Malaysia
JAWI	: Jabatan Agama Islam Wilayah Persekutuan
jil.	: jilid
juz.	: juzuk
M.	: Masihi
no.	: nombor
op.cit	: Dari bahasa Latin <i>Opera Citato</i> : Pengarang dan tajuk buku yang sama dengan rujukan sebelumnya, tetapi muka surat berbeza dan diselangi dengan rujukan yang lain.
PERKIM	: Pertubuhan Kebajikan Islam Malaysia

Prof.	: Profesor
r.a	: <i>radi Allah 'anh</i>
s.a.w.	: <i>Salla Allah 'Alaih wa Sallam</i>
S.W.T.	: <i>Subhānahu wa Ta'āla</i>
t.c.	: tanpa cetakan
terj.	: terjemahan
t.t.	: tanpa tarikh
UM	: Universiti Malaya
UKM	: Universiti Kebangsaan Malaysia

SENARAI LAMPIRAN

- A. Borang soal selidik
- B. Gambar-Gambar Aktiviti Pengajian Saudara Baru
- C. Silibus Pengajian Saudara Baru PERKIM
- D. Diskripsi Pelajaran Kelas Saudara Kita JAWI
- E. Jadual Kelas Pengajian Saudara Kita JAWI
- F. Carta Organisasi Unit Ukhuwwah (Kebajikan Saudara Baru JAWI)
- G. Borang Prosedur Pengislaman dan Pemberian Kad Akuan Islam, JAWI.
- H. Borang Pendaftaran Memeluk Islam JAWI
- I. Borang Pendaftaran Kelas Pengajian Saudara Baru di JAWI
- J. Notis Peperiksaan Kelas Pengajian Saudara Baru, JAWI
- K. Jumlah Pendaftaran Saudara Baru di Kuala Lumpur dari 1994 hingga 2003
- L. Pamphlet Kursus Motivasi Akidah JAWI, 2000

ISI KANDUNGAN

	HALAMAN
ABSTRAK (BAHASA MALAYSIA)	i
ABSTRAK (BAHASA INGGERIS)	iv
PENGHARGAAN	vii
TRANSLITERASI	ix
SENARAI KEPENDEKAN	x
SENARAI LAMPIRAN	xi
ISI KANDUNGAN	xiii

BAB SATU

PENDAHULUAN

1.1	Latar Belakang Kajian	1
1.2	Latar Belakang Lokasi Kajian	2
1.3	Pengertian Tajuk	9
1.4	Rumusan Masalah	12
1.5	Objektif kajian	12
1.6	Tinjauan Kajian Lepas	13
1.7	Metodologi Penulisan	16
	1.7.1. Metod Pengumpulan Data	17
	1.7.2. Metod Analisis Data	20
1.8	Susunan Penulisan	21

BAB DUA

PRINSIP-PRINSIP AKIDAH DALAM ISLAM

2.1	Pendahuluan	24
2.2	Pengertian akidah	25
2.2.1	Akidah daripada sudut bahasa:	25
2.2.2	Pengertian akidah daripada segi istilah	29
2.3	Kepentingan akidah Islam	34
2.4	Prinsip-prinsip akidah Islam	38
2.4.1	Beriman Kepada Allah S.W.T	38
2.4.1.2	Pendekatan ulama dalam membahaskan persoalan tauhid	39
2.4.1.3	Kesan beriman kepada Allah S.W.T	55
2.4.2	Beriman kepada Malaikat	60
2.4.2.1	Tugas-tugas malaikat	70
2.4.2.2	Kesan beriman kepada Malaikat	88
2.4.3	Beriman Kepada Kitab	90
2.4.3.1	Kesan beriman dengan Kitab	98
2.4.4	Beriman Kepada Rasul	101
2.4.4.1	Kesan beriman dengan Rasul	114
2.4.5	Beriman Kepada Hari Akhirat	117
2.4.5.1	Kesan beriman dengan hari akhirat	124
2.4.6	Beriman Kepada <i>Qadā'</i> Dan <i>Qadar</i>	126
2.4.6.1	Kesan beriman dengan <i>qadā'</i> dan <i>qadar</i>	134

BAB TIGA

PENGAJIAN AKIDAH DI KALANGAN SAUDARA BARU

3.1	Pendahuluan	138
3.2	Istilah Saudara Baru	139
3.2.1	<i>Pengertian Mu'allaf</i>	141
3.2.2	Tempoh Gelaran <i>Mu'allaf</i> dan Saudara Baru.	144
3.3	Undang-Undang Mengenai Saudara Baru	149
3.3.1	Kaedah Menentukan Saudara Baru Menurut Undang-Undang	150
3.4	Organisasi dan Pertubuhan Yang Mempunyai Hubungan Dengan Saudara Baru	151
3.4.1	PERKIM	151
3.4.2	JAWI	157
3.4.3	Islamic Outreach ABIM (IOA)	161
3.5	Faktor-Faktor Pemelukan Islam di Kalangan Saudara Baru	165
3.6	Pembelajaran Akidah di Kalangan Saudara Baru.	168
3.6.1	Kelas Pengajian.	168
3.6.2	Teks dan Silibus Pengajian	174
3.6.3	Tenaga pengajar	177
3.6.4	Masalah-masalah di dalam Pengajaran dan Pembelajaran Akidah	178

BAB EMPAT

KEFAHAMAN AKIDAH DI KALANGAN SAUDARA BARU :

SATU ANALISIS

4. 1 Pendahuluan	183
4.2 Sampel Kajian	183
4.3 Latar Belakang Responden	184
4.4 Latar Belakang Memeluk Islam	193
4.4.1 Tempoh memeluk Islam	193
4.4.2 Agama asal responden	194
4.4.3.Faktor-faktor mengenali Islam	195
4.4.4 Sebab-sebab mendorong menganut Islam	196
4.4.5 Penglibatan responden terhadap pengajian Islam	197
4.4.6 Sebab-sebab tidak mengikuti pengajian Islam	198
4.4.7 Bentuk-bentuk pengajian	199
4.4.8 Tempat-tempat pengajian separa formal	199
4.4.9 Kekerapan kelas pengajian	200
4.4.10 Teks pengajian	201
4.4.11 Tenaga pengajar	201
4.4.12 Akidah sebagai mata pelajaran khusus	202
4.4.13 Tahap kefahaman terhadap pembelajaran ilmu akidah	203
3.4.14 Sebab-sebab tidak memahami akidah	204
4.4.15 Sumber mendapatkan ilmu tidak formal	205
4.4.16 Penilaian responden terhadap tahap kefahaman mereka	206

4.4.17 Langkah-langkah menambahkan kefahaman akidah	206
4.4.18 Halangan-halangan di dalam menuntut ilmu	207
4.5 Kefahaman Saudara Baru Mengenai Akidah	
4.5.1 Memahami pengertian akidah	208
4.5.2 Kefahaman terhadap keesaan Allah	209
4.5.3 Pengetahuan terhadap perkara yang membatalkan akidah	210
4.5.4 Kefahaman terhadap pembahagian tauhid	211
4.5.5 Kefahaman terhadap tauhid <i>Rubūbiyyah</i>	213
4.5.6 Kefahaman terhadap tauhid <i>Ulūhiyyah</i>	214
4.5.7 Kefahaman terhadap tawhid <i>Asmā' wa al-Ṣifat</i>	216
4.5.8 Pengetahuan terhadap nama-nama Allah	218
4.5.9 Pengetahuan responden terhadap 20 sifat-sifat Allah	220
4.5.10 Kaedah mengenali keesaan Allah	221
4.5.11 Kefahaman terhadap maksud iman	222
4.5.12 Kefahaman terhadap rukun iman	223
4.5.13 Pengetahuan terhadap beriman kepada malaikat.	225
4.5.14 Pengetahuan terhadap kitab-kitab yang diturunkan	226
4.5.15 Pengetahuan terhadap para rasul.	227
4.5.16 Pengetahuan terhadap <i>muʿjizāt</i>	229
4.5.17 Kefahaman terhadap hari akhirat.	230
4.5.18 Kefahaman responden terhadap perkara-perkara <i>ṣamʿiyyāt</i>	233
4.5.19 Kefahaman terhadap <i>qadā'</i> dan <i>qadar</i>	236

BAB LIMA

PENUTUP

5.1. Rumusan dan kesimpulan	238
5.1.1 Rumusan terhadap pengajian saudara baru	238
5.1.2 Rumusan kefahaman saudara baru terhadap akidah	241
5.2. Kesimpulan kefahaman saudara baru terhadap akidah	245
5.3 Cadangan dan Saranan	246